Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Σπουδές

στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Μαρία Παπαδάκη

Δρ Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Λέκτορας, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τι είναι οι Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες;

Μελετούν **τον άνθρωπο, την κοινωνία, τον πολιτισμό** και τα δημιουργήματά του.

Φιλολογία

Ιστορία

Αρχαιολογία

Ιστορία της Τέχνης

Ψυχολογία

Κοινωνιολογία

Πολιτική Επιστήμη

Τι σχέση έχουν με την Τεχνητή Νοημοσύνη;

Τι είναι η Τεχνητή Νοημοσύνη;

Τεχνολογίες που επιτρέπουν στους υπολογιστές να εκτελούν εργασίες που συνδέουμε με την ανθρώπινη νοημοσύνη, όπως η αναγνώριση εικόνων και η επεξεργασία της γλώσσας.

Παραδείγματα

κείμενα, εικόνες, δεδομένα

→

Μαθαίνει

αναγνωρίζει μοτίβα

→

Αποτελέσματα

με εντυπωσιακή ταχύτητα

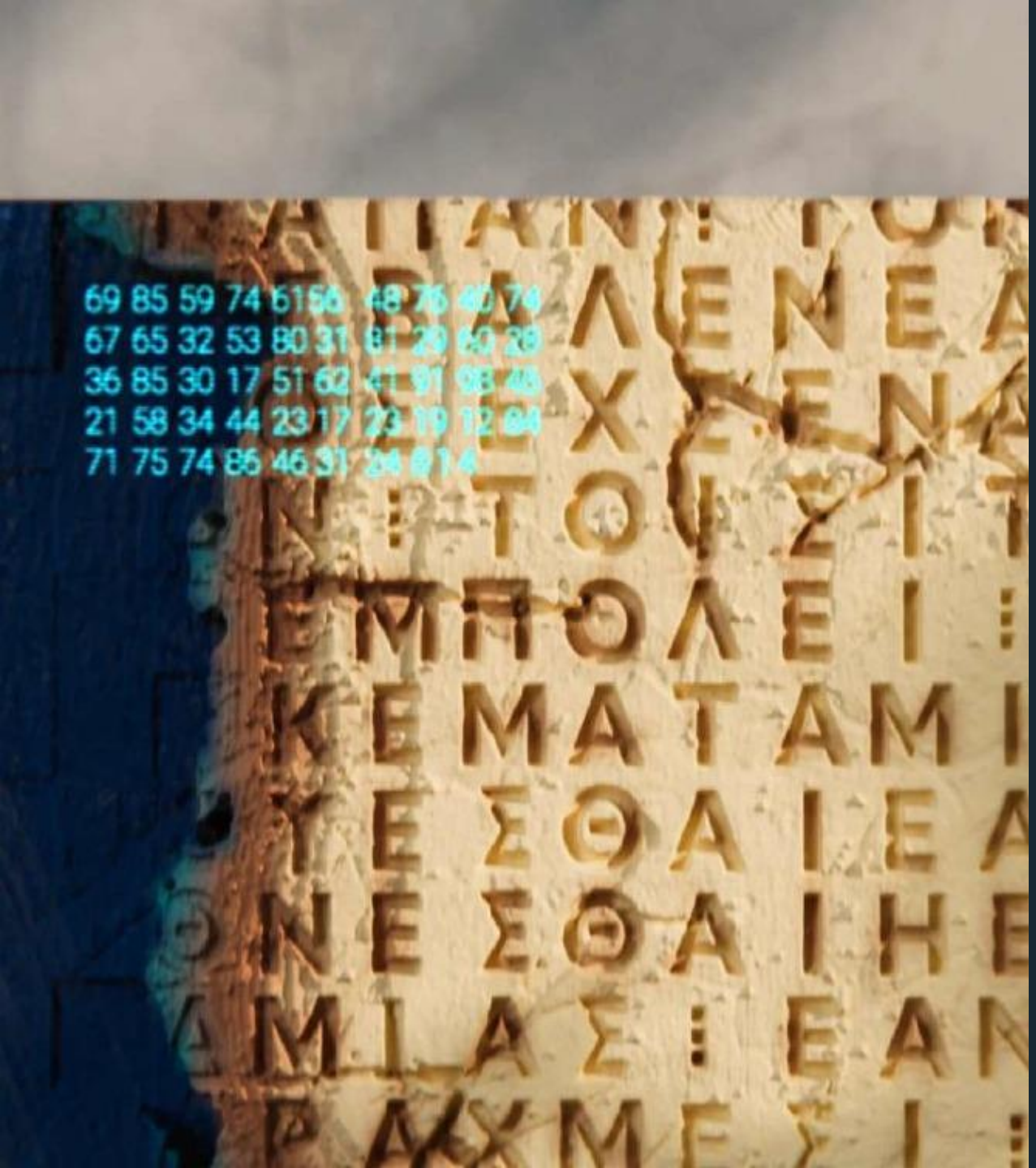
ΜΠΟΡΕΙ

Να εξετάζει πολύ περισσότερες πληροφορίες απ' όσες ένας άνθρωπος, να εντοπίζει ομοιότητες και να απαντά σε δευτερόλεπτα.

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ

Αν τα παραδείγματα περιέχουν λάθη, ελλείψεις ή προκαταλήψεις, το σύστημα μπορεί να τα αναπαράγει.

Η ταχύτητα δεν εγγυάται ορθότητα ή δικαιοσύνη.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ · ΙΘΑΚΗ

Πώς διαβάζουμε όσα δεν σώζονται;

Η Ιθάκη: σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης για τη μελέτη αρχαίων ελληνικών επιγραφών. Προτείνει συμπληρώσεις, τόπο προέλευσης και χρονολόγηση.

78.608

ψηφιακά καταγεγραμμένες επιγραφές από τις οποίες έμαθε

Εικόνα: Google DeepMind · Assael κ.ά., Nature 603 (2022)

Ποια λέξη λείπει;

Αθηναϊκό ψήφισμα, 361/0 π.Χ. · από μία λέξη λείπουν έξι γράμματα

1η πρόταση της Ιθάκης

συμμαχία

2η πρόταση της Ιθάκης

ἐκκλησία

3η πρόταση της Ιθάκης

προξενία

θεοι επι νικοφημο αρχοντος ------ια αθηναιων και θετταλων εις τον αει χρονον

Ποια από τις τρεις θεωρείτε πιο πιθανή;

Η Ιθάκη προτείνει. Ο ιστορικός αξιολογεί.

Αθηναϊκό ψήφισμα, 361/0 π.Χ. · από μία λέξη λείπουν έξι γράμματα

1η πρόταση της Ιθάκης ✓

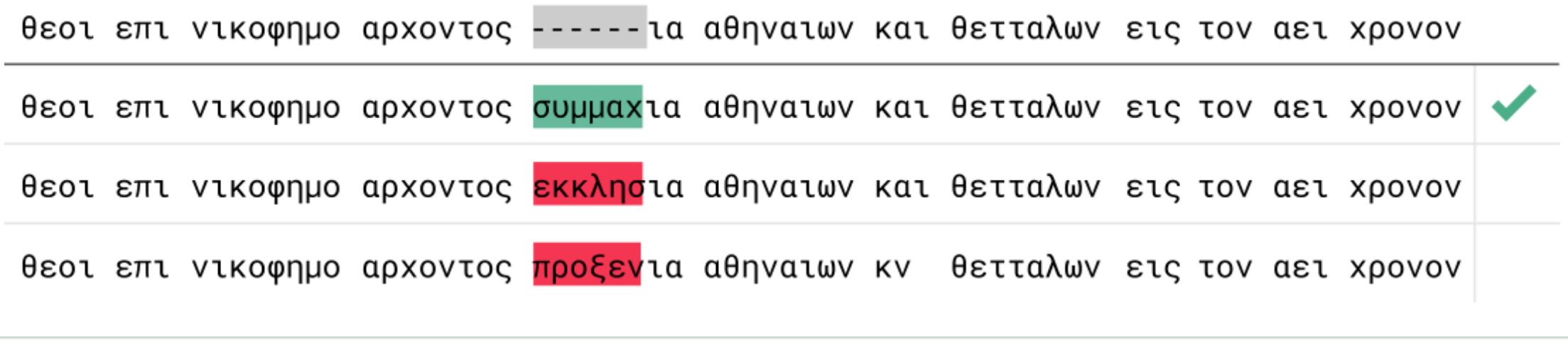
συμμαχία

2η πρόταση της Ιθάκης

ἐκκλησία

3η πρόταση της Ιθάκης

προξενία

Αυθεντική εικόνα: Assael κ.ά., Nature 603 (2022), εικ. 3a (CC BY 4.0) · Επιγραφή IG II² 116

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ · ΓΛΩΣΣΑ

Η ελληνική γλώσσα και η γλωσσική της ποικιλία

GRDD+ · Πανεπιστήμιο Κρήτης · 2026

Μια ψηφιακή συλλογή κειμένων

Μορφές της ελληνικής που περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλες:

- **Κυπριακά**
- **Κρητικά**
- **Ποντιακά**
- **Τσακώνικα**
- **Μανιάτικα**
- **Γκρίκο**

Φιλόλογοι & γλωσσολόγοι + Πληροφορική

6.374.939

λέξεις · 10 μορφές της ελληνικής

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ
Επισκέψεις σε χωριά, καταγραφή

ΣΗΜΕΡΑ
Και νέα ψηφιακά εργαλεία

ΣΤΟΧΟΣ Εφαρμογές ΤΝ που κατανοούν καλύτερα όλες τις μορφές της ελληνικής, όπως τα κυπριακά

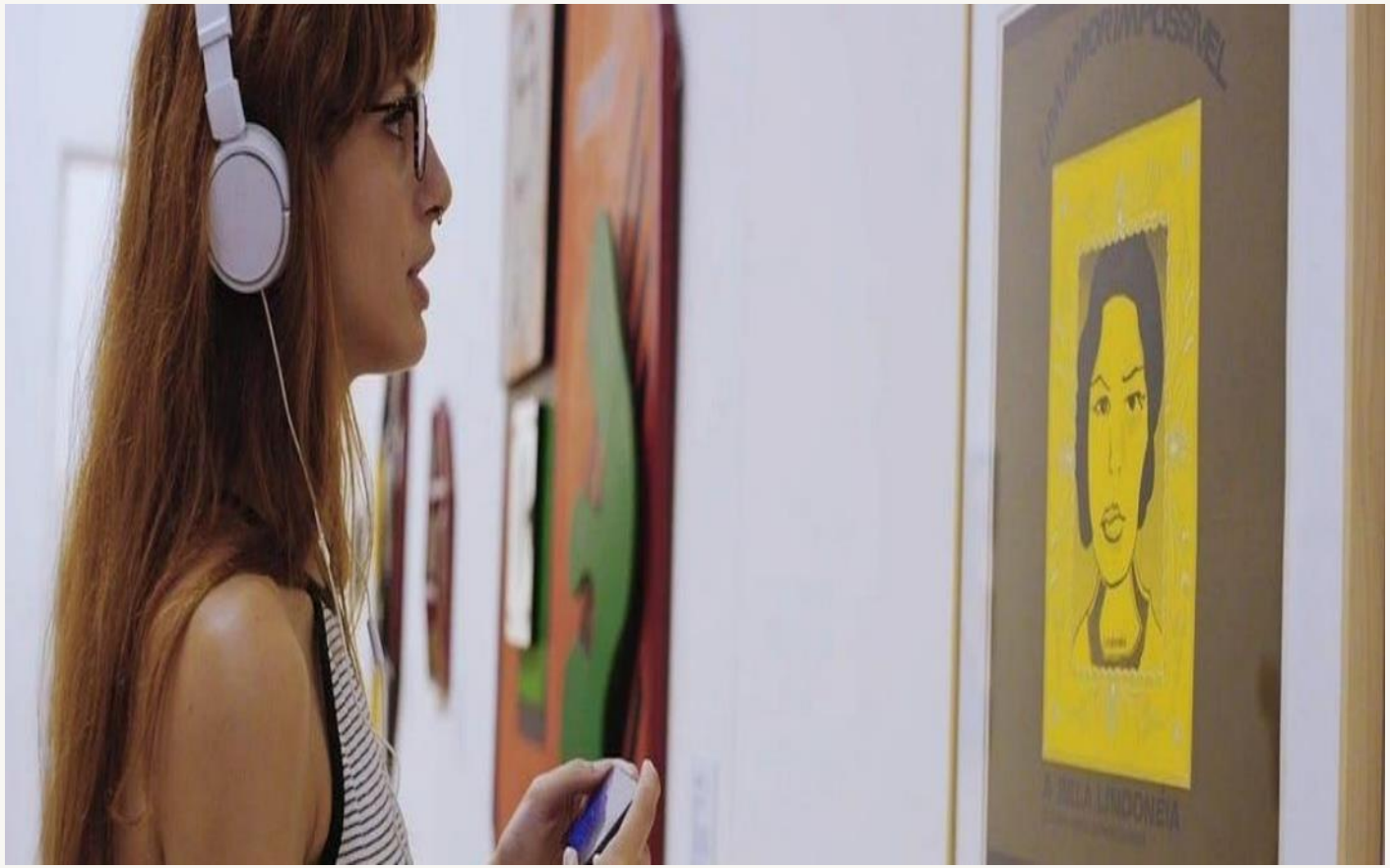
Χαρτογραφώντας τις Αρχαιότητες των Αθηνών

Mapping Ancient Athens

Η Φωνή της Τέχνης

A Voz da Arte · Pinacoteca του Σάο Πάολο · 2017

Οι ειδικοί
μελετούν τα έργα και ετοιμάζουν απαντήσεις

Ο επισκέπτης ρωτά
με κινητό και ακουστικά, μπροστά στο έργο

Η ΤΝ επιλέγει
την κατάλληλη απάντηση

Η γνώση δεν προερχόταν από τη μηχανή, αλλά από τους ανθρώπους.

Pinacoteca de São Paulo & IBM, «A Voz da Arte» (2017) · Φωτογραφία: The Voice of Art / Medium (2017)

Από το μουσείο του 2017 στα σημερινά εργαλεία ΤΝ

Η εφαρμογή του μουσείου

- Συγκεκριμένα έργα
- Περιεχόμενο που προετοίμασαν και έλεγξαν οι ειδικοί

Τα γενικά συστήματα ΤΝ

- Απαντήσεις σχεδόν για τα πάντα, σε δευτερόλεπτα
- Μια πειστική εξήγηση μπορεί να περιέχει λάθη

Ποιος μπορεί να κρίνει αν μια απάντηση είναι αξιόπιστη;

Όχι μόνο να βρίσκουμε πληροφορίες, αλλά να μπορούμε να ελέγχουμε αν είναι αξιόπιστες.

Μπορεί ένας αλγόριθμος να είναι άδικος;

Amazon · πειραματικό εργαλείο αξιολόγησης βιογραφικών

1 ΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

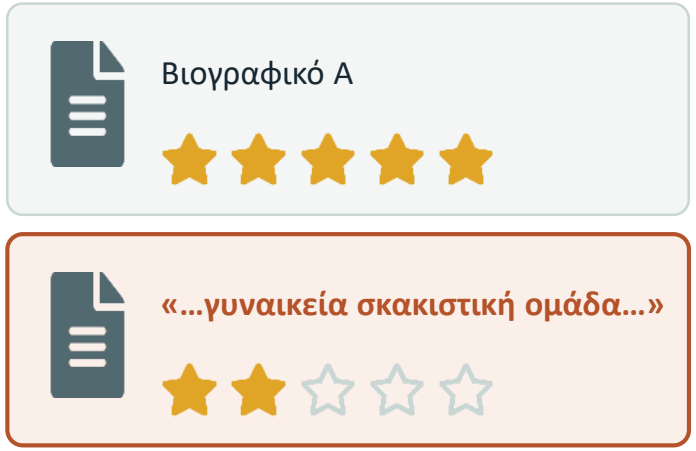
Βιογραφικά προηγούμενων ετών, κυρίως από άνδρες

2 Η ΤΝ ΜΑΘΑΙΝΕΙ

…και αναπαράγει τα πρότυπα που υπάρχουν στα δεδομένα

3 Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ποιος ωφελείται; **Ποιος μπορεί να αδικηθεί;** **Πώς γίνεται πιο δίκαιο;**

ΤΑ ΡΩΤΟΥΝ Κοινωνιολόγοι · Ψυχολόγοι · Νομικοί · Ειδικοί στην ηθική της τεχνολογίας

J. Dastin, «Amazon scraps secret AI recruiting tool that showed bias against women», Reuters, 10/10/2018 · Τα αστέρια είναι ενδεικτικά

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αλλάζει τα εργαλεία.
Όχι την ανάγκη για επιστημονική κρίση.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Τι σημαίνουν τα δεδομένα;

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Πόσο αξιόπιστο είναι το αποτέλεσμα;

ΗΘΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ποιοι επηρεάζονται και πώς;

Οι Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες προσφέρουν το πλαίσιο, τα ερωτήματα και την κρίση.

ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΑΠΚΥ

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Δημόσιο ψηφιακό πανεπιστήμιο με εξειδίκευση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Αναγνωρισμένες σπουδές

Προπτυχιακά, μεταπτυχιακά και διδακτορικά προγράμματα

Από τον τόπο όπου ζεις

Μελέτη με ευελιξία, στον δικό σου ρυθμό

Συστηματική υποστήριξη

Από τους διδάσκοντες, με σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Ελληνικός Πολιτισμός»

Ιστορία | Αρχαιολογία | Γλώσσα | Λογοτεχνία | Τέχνες | **Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες**

Το μέλλον δεν έχει γραφτεί ακόμη.

Σας ευχαριστώ!

Δρ Μαρία Παπαδάκη

Λέκτορας · Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Πτυχίο ΕΚΠΑ · MA Birmingham · PhD King's College London

maria.papadaki@ouc.ac.cy

Τηλ. +357 22 411925 · Τ.Θ. 12794, 2252 Λατσιά, Κύπρος

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ